

Se kaj premika?

V našem listu smo že kratko poročali, da je bilo 6. t.m. v Celovcu srečanje, ki je bilo gotovo zelo važno in ki utegne celo pomeniti preobrat v odnosih med obema narodnima in jezikovnima skupnostima na Koroškem. Koroški deželni glavar Leopold Wagner je namreč dal pobudo za srečanje med predstavniki vseh treh avstrijskih strank, ki imajo svoje zastopnike v koroškem deželnem zboru, in predsednikoma obeh osrednjih slovenskih organizacij na Koroškem, dr. Matevžem Grilcem za Narodni svet koroških Slovencev in dr. Francijem Zwitterom za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem. V odposlanstvu avstrijskih Korošcev sta poleg deželnega glavarja Wagnerja, ki pripada, kot znano, večinski socialistični stranki, bila Stefan Knafl za avstrijsko ljudsko stranko in Mario Ferrari-Brunnenfeld za avstrijsko svobodnjaško (liberalno) stranko.

Pogovori so trajali dve uri. Zato je razumljivo, da niso še zdaleč mogli izčrpati zapletene manjšinske problematike. Bili pa so zelo važni predvsem iz dveh razlogov. Predstavniki vseh treh avstrijskih strank so odkrito soglašali, da predstavlja slovenska manjšina bogastvo za Koroško in da je zato treba podpreti njen obstoj in razvoj, srečanje pa je hkrati naredilo konec zlonamernim trditvam, češ da osrednji slovenski organizaciji ne predstavljata vse manjšine. Že samo srečanje pa je zgovorno pokazalo, da sta osrednji slovenski organizaciji edini sobesednik za avstrijske stranke, se pravi, za politične organizacije, katerih predstavniki sestavljajo koroški deželni zbor, to je najvišjo politično predstavništvo na Koroškem.

Gre za ugotovitvi, ki sta izrednega pomena in ki si ju pred kratkim ne bi bilo mogoče niti predstavljati glede na napetost odnosov med avstrijsko večino in slovensko manjšino. Res je sicer, da za izvedbo 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki jamči slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji temeljne pravice, nista pristojna niti koroški deželni zbor niti deželna vlada v Celovcu, ker sodi ta problematika v pristojnost zvezne vlade oziroma zveznega parlamenta, vendar je znano, da je prav stanje na Koroškem do zdaj oviralo in dejansko preprečevalo pravično rešitev manjšinskih problemov. Iz tega izhaja, da je treba to stanje izboljšati, to je ustvariti vzdušje, ki bo omogočalo široko, odkrito in tudi resno razpravo o vseh odprtih manjšinskih vprašanjih, čemur morajo slediti ustrezni stvarni sklepi in ukrepi.

Koroški Slovenci si prav gotovo ne delajo nobenih utvar, da se bodo njihovi živ-

dalje na 2 strani ■

Zakaj je tako težko začeti?

Italijanski tisk in radiotelevizija poročata o novem hudodelstvu takoimenovanih Rdečih brigad, o zavratnem umoru ravnatelja milanske poliklinike dr. Luigija Marangonija, verjetno zato, ker je nekajkrat odločneje nastopil proti poskusom teroriziranja med bolničarskim osebjem. Po mnenju preiskovalcev in zdravnikov na polikliniki je prišlo naročilo za umor dr. Marangonija prav iz vrst teroristov, ki so si našli zatočišče med osebjem poliklinike. Preiskava je seveda v teku in po prepričanju vsakega normalnega človeka bi morala pripeljati, če že ne do odkritja krivcev umora pa vsaj do odkritja tistih, ki so uganjali terorizem na hodnikih in v bolniških sobah bolnišnice. Na rezultat bo treba pač počakati.

Seveda pa je to hudodelstvo samo eno izmed nešteti, ki se dogajajo dan za dnem v Italiji. Zdi se, da je zajela to državo nekaka kuga zločinstva, ki ni omejeno samo na dejanje terorističnega značaja, ampak se razodeva tudi z goljufijami, poneverbami utajami, tatvinami, ropi, ugrabitvami z namenom izsiljevanja, z nezakonitostmi vsake vrste, kot si jih človeška domišljija komaj predstavlja, saj goljufajo in izsiljujejo celo tiste, ki bi radi dobili na pokopališču prostor za grob kakega svojega dragega umrlega. Pa tudi zločinstvo vzeto v celoti še ni najhujši problem Italije. Hujši problemi so neprestane stavke, pomanjkanje stanovanj, inflacija, odpovedovanje javnih uslug, kot

so npr. letalski, pa tudi železniški prevozi, avtobusi, zdravniška oskrba, oskrba v bolnišnicah in celo carinska služba. Saj skoro ni več sektorja v gospodarstvu in v javni upravi, ki bi v redu deloval. Vse skupaj sicer še gre nekako naprej, a vsak človek, ki je sposoben kritičnega mišljenja, se sprašuje, kako dolgo bo še trajalo, preden bo zajel državo splošen kaos. Ugledne osebnosti, predvsem pa tisti politiki in časniki, ki čutijo odgovornost za usodo Italije, pozivajo vlado in stranke, naj vendar že kaj ukrenejo, da se tako stanje, v katerem je terorizem samo ena izmed posledic splošnega nereda, neha. A kaže, da vlada in stranke vendarle ne storijo nič odločilnega za izboljšanje.

Kaj je temu krivo? Zakaj je tako težko začeti z delom za splošno izboljšanje, za preobrat na boljše, k redu, odgovornosti, disciplini, učinkovitosti, poštenosti?

V srednjem veku so tudi poznali obdobja splošnega moralnega upadanja, a vedno so se pojavili svetniški možje, popotni pridigarji in menihi, ki so opominjali ljudi, naj se poboljšajo; veliki svetniki in papeži izredne veličine so znali pripeljati javnost spet na pravo pot. Toda danes si težko predstavljamo, da bi se to posrečilo samo prizadevanju kakega svetnika. Življenje je danes preveč drugačno od srednjeveškega, pa tudi preveč zapleteno in hudodelci so po-

dalje na 2. strani ■

ZAVRNJENE PETICIJE

Pristojne jugoslovanske oblasti so zavrnile tri peticije, ki jih je bilo predložilo kakih sto jugoslovanskih intelektualcev, v katerih so se zavzemali za preosnovo kazenskega zakonika in za amnestijo za politične pripornike. Oblasti so peticijo označile za politično in pravno nesprejemljive. Jugoslovanska agencija Tanjug označuje podpisnike resolucij kot politične sovražnike, ki so vezani na tuje reakcionarne kroge. Tanjug jih nadalje obtožuje, da hočejo vzpodbujati anarhizem, terorizem, vo-hunstvo, sabotaže in organizirane akcije proti jugoslovanskim interesom. Tanjug omenja, da je bilo novembra v Jugoslaviji 172 političnih jetnikov ter da so od julija leta 1977 do novembra 1980 obdolžili 162 oseb sovražne propagandne dejavnosti.

Dopisnik italijanske tiskovne agencije Ansa je te dni v posebnem poročilu iz Zagreba pisal o napetosti, ki je nastala med Cerkvijo in oblastmi na Hrvaškem po znanih obtožbah, ki jih je izrekel predsednik predsedstva Hrvaške Blažević. Dopisnik Anse poroča, da je zagrebški nadškof Franjo Kuharič odločno zavrnil Blaževićeve obtožbe v pridigi, ki jo je imel v zagrebški stolnici ob 20. obletnici smrti kardinala Stepinca. Maše se je udeležilo nad deset tisoč vernikov, ki so sledili obredu tudi po zvočnikih na trgu pred cerkvijo. Somaševalo je 8 nadškofov in škofov in 159 duhovnikov. Monsignor Kuharič je na osnovi še ne objavljenih dokumentov branil spomin kardinala Stepinca in njegovo obso-dbo označil za sad takratnega stalinističnega vzdušja.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. februarja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Zaklad pri samotni roži«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Mesečnik«, variete igralcev Slovenskega stalnega gledališča v Trstu; 15.00 Sport in glasba ter neposredni prenos; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 23. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenci v miljskem okolišču; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Skladbe slovenskih in drugih jugoslovanskih avtorjev; 11.30 Beležka; 11.40 Zimzelene melodije; 12.00 Kulturni dogodki; 12.30 Melodije od vsepovsod — Slovenska imena naših krajev; 13.00 Poročila; 13.20 Z revije zveze cerkvenih pevskih zborov, ki je bila v Kulturnem domu v Trstu; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tik-tak; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Janez Jalen: »Bobri«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski kvintet trobil v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 24. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorske duhovščine pod fašizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Folklorni odmevi; 12.00 Četrtekova srečanja; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Otroci pojo; 14.30 Motivi z malega zaslona; 16.00 Mladi pisci; 16.15 Romantični trenutek; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Nove plošče; 18.00 Stiska in odrešitev človeka v prerezu svetovne drame: Friedrich Schiller: »Don Carlos«; 18.50 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 25. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Glasba skozi stoletja; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 11.40 Zimzelene melodije; 12.00 Pod Matajurjan; posebnosti in omika Nadiških dolin; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz zakladnice slovenske mladinske literature; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Janez Jalen: »Bobri«; 15.00 Nove plošče; 16.00 Slovenska literatura v Italiji; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba — Mladi izvajalci — Z revije Zveze cerkvenih pevskih zborov; 18.40 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 26. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenska duhovščina pod fašizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Folklorni odmevi; 12.00 Likovna umetnost; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.45 Problemi slovenskega jezika; 16.00 Vinko Beličič: (Drugo) prelistavanje poldavnine; (9) »Mi in naši bližnji«; 16.30 Glasbene diagonale; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Poezija samospeva; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Kulturne rubrike naših tednikov; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 27. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Zimske slike; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Za ljubitelje operne glasbe; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 11.40 Zimzelene melodije; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Mednarodno tekmovanje: »Cesare Augusto Seghizzi« 1980; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Kje je napaka? 14.30 Roman v nadaljevanjih: Janez Jalen: »Bobri«; 16.00 »Mesečnik«, variete igralcev Slovenskega stalnega gledališča v Trstu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Priljubljeni motivi; 18.40 Slovenska imena naših krajev; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 28. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Svet za obzorjem; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Slovenski kvintet trobil v Kulturnem domu v Trstu; 11.30 Folklorni odmevi; 12.00 Danes in jutri, oddaja o Reziji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tomi na obisku; 14.30 Gremo v kino; 16.30 Poslušali boste; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski zbori in vokalne skupine na ploščah; 17.30 Na goriškem valu; 18.00 Teater naših prednikov: Franjo Rebec: »Spokorjena žena« veseloigra; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

■ nadaljevanje s 1. strani

stali preveč rafinirani. Pridige ne bi več zalegle. Seveda ne bi škodil kak nov svetnik velikega formata, toda bolj kot po svetnikih se čuti danes v Italiji potreba po dobrih politikih, upraviteljih, reformatorjih javne uprave, po poštenih strokovnjakih, ki bi spravili stvari v red, zločince pa v ječe, in po poštenih in odločnih sodnikih, ki bi obsodili zločince na kazni, kot jih zaslužijo. Treba bi bilo začeti s tem. Seveda naj bi začel vsakdo predvsem pri samem sebi, da bi v redu opravljal svoje delo in da ne bi skušal živeti na račun svojega bližnjega, bodisi z goljufijo, bodisi na drug, »lepši« način, da namreč sam čim manj dela in skuša zvaliti breme dela na druge. Toda čakanje na tako splošno spreobrnitev bi bilo zaman in bi pomenilo izgubo časa.

Edina učinkovita pot k izboljšanju razmer v Italiji se nam zdi ta, da se tisti, ki so odgovorni za vladanje in za državno upravo, v polni meri zavejo svoje odgovornosti in da začnejo misliti predvsem na javni blagor in šele potem, in v skladu z njim, na svojo kariero. Nima smisla, da bi se spuščali pri tem v filozofiranje, kako bi to storili. Prvo in tudi glavno je začeti. Vlada bi morala odločno zahtevati od vseh vej javne uprave, da začnejo tako v redu in brez zamud poslovati. Prošnje državljanov naj se rešujejo takoj in to v vseh uradih in na vseh ravneh. Treba bi bilo določiti rok, v katerem mora biti rešena vsaka prošnja in sploh vsak upravni postopek. Tak rok ne bi smel znašati več kot tri mesece. Vsak upravni uslužbenec, višji ali nižji, ki ne bi rešil zadeve, ki gre skozi njegove roke, v tem roku, bi moral biti kaznovan, in če bi ponovno zakrivil tako zamudo, odpuščen. Samo z nekaj dobre volje bi lahko začele v redu in naglo poslovati pošte. Če vsak povprečen državljan bi bil sposoben izboljšati delovanje pošte v svojem kraju. Popoln nesmisel je misliti, da to ni mogoče. Kdor ne želi delati na pošti, naj si najde zaposlitev kje drugje, kjer bo lahko lenuharil in klepetal kje v ozadju med delovnim časom, če bo seveda našel tako »idealno« službo.

Vlada bi morala pomnožiti število sodišč in povečati število sodnikov, predvsem pa poskrbeti, da bi tako kot v raznih drugih državah reševali manjše prekrške in spore ljudski sodniki, npr. takoimenovani »ombudsmani«. Sodišča bi se ukvarjala samo z resnimi zadevami. Sodni postopek v nobenem primeru ne bi smel trajati več kot eno leto. V upravnih zadevah in pri delovnih sporih pa še veliko manj, kvečjemu tri mesece. Namesto zapornih kazni naj bi uvedli, kjer je le mogoče, denarne globe. Tako bi se ječe izpraznile malih grešnikov in bi imele več prostora za prave zločince in na te bi bilo možno bolj paziti. Ljudje bi morali spet dobiti zaupanje v sodstvo, ki daje zdaj s svojim zavlačevanjem postopkov potuho zločincem, mnogi mladi pa se v zaporih le še bolj pokvarijo. Policija naj bi spet začela vestno opravljati svojo službo, tako mestna kot državna. Naj ne zapira več oči pred kršitvijo prometnih predpisov, kot je npr. zapiranje pločnikov z avti in podobnimi svojevoljnostmi, a naj pomaga tistim, ki se samo trenutno ne znajdejo. Po-

licisti naj se naučijo spet peš hoditi po mestu.

V šolah bi bilo potrebno samo več strogoosti glede discipline in glede kriterijev pri redovanju. Zakaj bi morali dobri učenci prenašati samovoljo in strahovanje slabih? Učiteljem in profesorjem bi bilo treba vrniti zaupanje in veselje za njihov poklic, tudi s tem, da se jim vrne ugled. Zakaj bi se morali dati strahovati tako od slabih učencev kot od njihovih nadutih in predrznih staršev? Iz tovarn in pisarn naj bi spet začeli odpustčati ljudi, ki nočejo delati, ki ne prihajajo na delo ali ki niso sposobni. Za vsakega uslužbenca in za vsakega delavca, tudi za tiste na višjih položajih, bi bilo treba uvesti delovno knjižico, v katero bi se vpisovalo, kakšen je njihov delovni učinek. Če delamo to s komaj šestletnimi šolarčki, zakaj bi se pomišljali pri odraslih ljudeh, ki jim je zaupano bolj važno delo? Tudi policisti bi vzeli svoje delo bolj vestno, če bi vedeli, da bo ocenjeno in da bodo napredovali in plačani v skladu s tem.

Hudodelstva proti socialnemu čutu — oškodovanje splošne blaginje, razpečevanje mamil, atentati na prometna sredstva itd. — naj bi se posebno ostro kaznovala. V ta namen in za izboljšanje javne uprave v že nakazanem smislu bi bilo treba izboljšati zakonodajo, a marsikaj je možno storiti že brez tega. Več denarja naj bi šlo za zidanje in opremo bolnišnic, za gradnjo stanovanj, za socialne podpore v resnici potrebnim, in seveda za izboljšanje šolstva, a manj za kritje raznih deficitov in vzdrževanje ustanov ter tovarn, ki se držijo nad vodo samo z denarjem davkoplačevalcev. Ministri, ki niso sposobni učinkovito reševati problemov na svojem sektorju, bi morali biti takoj odstavljani in nadomeščeni s sposobnejšimi.

Za začetek bi bilo morda to dovolj, da bi začele stvari v Italiji bolje teči.

—o—

SE KAJ PREMIKA?

■ nadaljevanje s 1. strani

Ljenjski problemi čez noč in z lahkoto uredili. Pot do cilja bo gotovo še dolga in težavna, vendar menimo, da so izhodišča pravilno postavljena in modro izoblikovana. Kot sta izjavila predstavnika koroških Slovencev, se bodo pogovori na tej ravni nadaljevali v kratkem. Slovenci bodo prišli na dan s stvarnimi predlogi in zahtevami, od poteka razprave pa bo odvisno, ali bomo lahko napisali, da se na Koroškem končno le nekaj premika na bolje, kar zadeva pravično ureditev odnosov med večino in manjšino. Če je slovenska manjšina res bogastvo za Koroško, kot so izjavili predsedniki avstrijskih koroških strank, je treba to bogastvo ohraniti in ga zaščititi. Prav to pa že toliko let zaman zahtevajo koroški Slovenci.

—o—

Slovenski klub v Trstu, ul. sv. Frančiška 20/11 vabi v torek, 24. februarja ob 20.30 na tretje predavanje iz niza

VEROVANJA NA SLOVENSKEM

Alenka Goljevšček nam bo govorila

O BRATSTVU - TERORJU

v mitičnih prvinah slovenske ljudske pesmi.

Pesniška besedila bo brala Savina Remec.

ATLAS SVETA

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je lani izdala nov, odličen Atlas sveta, pravzaprav slovensko izdajo Dierecke Weltatlas-a, založbe Georg Westermann iz Braunschweiga. Izdaja je izredno lepa in široko uporabna, posebno za višje srednje šole, z gospodarskimi in drugimi kartami. Novi atlas je na vsak način pomembna pridobitev.

Toda, bilo bi še bolje, če bi bil za slovenske razmere ustrežnejše prirejen. V novem atlasu je ponatisnjena iz starega slovenskega karta Jugoslavije, oz. njen zahodni in njen vzhodni del. Manjka pa povsem karta Slovenije in zamejskih območij. Manjkata vsaj načrta Ljubljane ter Maribora, če ne tudi Celovca in Trsta. Zato pa je v novem atlasu v tem primeru brez potrebe mestni načrt Dunaja. Zakaj ne še Budimpešte?

Ni vrisana nadalje tudi avtocesta med Celjem in Mariborom, kakor tudi ne njen odsek pod Gradcem do jugoslovanske meje.

DNE 1. MARCA »KOROŠKA POJE« V CELOVCU

Dne 1. marca 1981 bo ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu že tradicionalni koncert »Koroška poje«, ki ga prireja Krščanska kulturna zveza. Na koncertu se bodo spomnili 10-letnice smrti dr. Franceta Cigana. Letos bodo prvič v svoji sredi kot častnega gosta pozdravili avstrijskega zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlaggerja, ki bo tudi kratko spregovoril.

Pri koncertu sodelujejo: Mešani pevski zbor »J. P. Gallus« iz Celovca, Mešani pevski zbor SPD »Danica« iz Sentvida, Mešani mladinski zbor Slovenske gimnazije v Celovcu, Moški oktet dunajskega krožka, Dekliški zbor iz Sel in kot gosta Moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice in APZ »Tone Tomšič« iz Ljubljane.

Na karti števil. 29 je zgrešena oznaka »Norveška nahajališča železa«, ko gre v resnici za Švedska; le ruda se izvaža preko norveškega pristanišča Narvik. Na karti 33, »Jeziki Evrope« npr. sploh niso zaznamovani Okcitanzi (vsa južna Francija), so pa nekdanji nemški jezikovni otoki po Ogrskem, ki jih sedaj ni več. Torej čisto nekritično povzemanje nemških podatkov. Na severnem Škotskem govorijo jezik, ki se imenuje gaelški, torej so ljudje tega jezika Gaelci in ne Kelti, kot je označeno na tem novem atlasu. Kelti so namreč skupina, ki obsega danes Irce (trije jezikovni otoki na Irskem), Waležane (Wales), omenjene Gaelce ter Bretonce.

Jezikovne zveze so ponekod napačne, tako na karti 41 (Benetke): kanal di S. Marco, kanal dei Marani, kanal delle Sacche itd. Torej pol slovensko in pol italijansko. V duhu slovenskega jezika bi moralo biti brez »di«. Ali pa italijanska imena na karti Rima (števil. 46): Esquilino, Viminale, Quirinale, Aventino, Capitol (I), Palatin, Celio, Gianicolo. Ko pa imamo tudi slovenska: Eskvillin, Kvirinal, Aventin, Palatin, Celij, Janikul, Kapitol. Če bi bili izdajatelji dosledni, bi morali tudi Kapitol pisati v izvirni obliki Campidoglio in ne »Capitol«. Slovenska imena so povzeta iz latinskih, ne po italijanskih. Kakor so tudi italijanska iz latinskih, v duhu italijanske izreke.

Po istem pravilu je v slovenščini npr. tudi Apulija, v ital. Puglia ali reka Pad, ital. Po in še kaj. Res čudno, da poklicni slovenski kartografi ne poznajo dovolj teh navedenosti in vedno nihajo med domačim in tujim oz. med domačim in »izvirnim«. Če bi hoteli biti dosledno »izvirni«, potem izginejo lahko tudi Celovec, Trst, Dunaj, Benetke, lahko tudi sama Ljubljana ali Maribor, saj je menda prva zgodovinsko zapisana kot »Laibach«, slednji pa je sploh imel izvirno ime »Marburg« (Marcburg — grad v marki) in smo ga šele za narodnega preporoda ponašili v idilični Maribor.

Če smo doma »ponašili« Rihemberk v »Branik« ali Rajhenburg v »Brestanico«, zakaj ne bi pustili tudi davno utečenih slovenskih imen za tuja mesta in dežele?

Zakaj sta, nadalje, Švica in Avstrija podani na posebnih kartah (števil. 62, 63), vse druge srednje-evropske države pa so podane na skupni karti? Mar ni Češkoslovaška za slovenski narodni preporod veliko pomembnejša od Švice? Zakaj npr. ni podan tudi načrt Prage, saj je to mesto, kot omenjeno, za nas veliko pomembnejše kot pa kak Pariz, London ali Moskva, katerih karte so natisnjene?!

Potem, stara ljubljanska zagledanost v čar tujih besed! Na karti mesta Mexico stoji oznaka »katedrala«, prav tako pri Moskvi. Mišljena je stolnica, kar omenjena beseda v španščini zares tudi pomeni. V ital. je to »duomo«, v zvezi z lat.

in tudi slovenskim domom. Tujka katedrala pa ima v slovenščini pomen velike, mogočne cerkve, za katero pa ni nujno, da je ravno stolnica.

Odkod, nadalje, »izvirna« oznaka za dunajsko stolnico St. Stephan ali za vatikansko St. Peter, toda na karti Benetk čisto normalno: cerkev sv. Marka?! — Po kakšnem merilu poteka torej označevanje?

Kljub tem pomanjkljivostim pa je novi Atlas za šolsko uporabo dobrodošel. Doslej so tudi v naših zamejskih šolah uporabljali italijanske atlase. Zato nas ne preseneča, če ti slovenski šolar odgovori, da je npr. mednarodno sodišče v mestu Aja ali da so stavkali delavci v mestu Danzica ali da rabi tudi izraze, iz katerih ni mogoče prav dojeti, za katero mesto gre, npr. Stoccarda ali Stoccolma, itd.

O.S.

—o—

VELIKO ROMANJE V RIM

Slovenski in hrvaški škofje se ob 1.500 letnici sv. Benedikta in v počastitev novih evropskih sozaveznikov sv. Cirila in Metoda napovedali skupno romanje v Rim. Vršilo se bo od 19. do 22. marca. Romarji bodo obiskali tudi opatijo sv. Benedikta na Monte Cassino, v soboto, 21. marca, pa bo izredna skupna avdienca v Vatikanu.

Uradno vabilo za to skupno božjo pot so dobili Slovenci v Celovcu, Gorici in Trstu. Na Tržaškem je vpisovanje v knjigarne Fortunato v Trstu, v župnišču v Nabrežini in v Marijanišču na Opčinah. Stroški za štiridnevno potovanje 110.000 lir. Informacije na vpisnih mestih.

PROSTOR MLADIH

Skavtski mesečnik »Jambor«

Izšla je že četrta številka skavtskega mesečnika »Jambor«. Kot uvodnik prinaša članek Visokega jastreba »Voditeljeva spoved«, v katerem piše med drugim: »Že nekaj časa se v meni oglašala slaba vest. Oglašala se in ni mi prijetno, ker vem, da bom le težko popravil te svoje pomanjkljivosti, za katere pa se bojim, da bodo s časom pustile svojo sled na mnogih, ki jih bi moral voditi in jim dajati dober zgled. Vest me peče, kajti na Opčinah je naša organizacija, se pravi vsi voditelji, ki smo bili zbrani na tistem srečanju, enoglasno odobrila nekatere točke, ki jasno obvezujejo voditelje. Posebno mi v ušesih zveni tretja točka, ki pravi: Pred svojo vestjo se moramo zavedati, da na člane in članice najbolj vplivamo z osebnim zgledom, požrtvovalnostjo in prizadevanjem za lastno poglabitev in izboljšanje. Vsi ste se spomnili na te besede in sedaj, zaradi tega stavka, se večkrat vprašam, ali delam tako, kot sem takrat glasoval, da moramo vsi delati. Res je odgovornost, ki jo voditelji nosimo, velika.«

Tako ta skavtski voditelj. Človeku prihaja na misel, da bi bilo lepo, če bi se tako zavedali svoje odgovornosti in bili tako zaskrbljeni za dajanje dobrega zgleda tudi voditelji narodov, to je vodilni politiki. Predvsem bi bilo dobro, če bi se bili v mladosti vsi vzgajali v skavtski organizaciji. Potem bi jim bilo verjetno zdaj več do tega, da bi dajali državljanom dober zgled.

Iz članka »Stanje voditeljev in skupin v naši organizaciji« zvemo, kakšno je zdaj organizacijsko ogrožje skavtske organizacije. Mišljena je seveda Slovenska skavtska organizacija na Tržaškem.

Štiripresna Deteljica piše o skavtskih glasilih na Koroškem in Goriškem. Krotki Bivol spominja na Baden-Powellovo knjigo o skavtskih igrah, novinke popotnice pa so menda skupno napisale članek o skavtskem miklavževanju v Mačkoljah. Močni Jastreb poroča o koncertu ansambla »Taims«. Zanimiv je prevod iz neke knjige v italijanščini o taizejskem patru in ustanovitelju ter priorju te meniške skupnosti Rogerju Sahutzu, ki vsebuje tudi njegov dnevnik. Odlomek je vzet ravno iz njegovega dnevnika, kratek uvod pa nam ga oriše kot človeka. Neko njegovo duhovno misel o Bogu pa so prevedle Ciklama, Breza in Silvana.

Nekaj člankov obravnava razne skavtske zadeve, en članek pa poroča tudi o sorodni slovenski organizaciji tabornikov na Tržaškem. Kresnica je napisala nekaj misli za Prešernov dan, slovenski kulturni praznik. Misli so dobre, v slogu pa nekoliko pretirava, kot pretiravajo tudi vsi tisti, ki pri poveljevanju Prešerna le malo preveč omalovažujejo ali celo devljejo v nič vse drugo, kar je bilo storjeno pred njim, pa tudi v njegovem času. Brez nič ni nič in tudi Prešerna bi ne bilo, če bi ne bilo nanesenega že dovolj kulturnega humusa, da je lahko zrasel iz njega tudi Prešeren. Zato je važen vsakdo, ki ustvarja kulturni humus v kakšnem in torej tudi v našem narodu, in čeprav doprinese k temu humusu samo za žlico rodovitne kulturne prsti.

Naj še omenimo, da prinaša Jambor še polno krajših prispevkov, ki napravljajo list prijeten in živahen, in med njimi seveda ne manjka niti humorističnih.

Devinska šola: »Bog s teboj!«

Na sestanku na deželi, ki je bil v začetku tega meseca, so deželni odborniki in predstavniki Zavoda združenega sveta sklenili, da se bo v Devinu odprl zavod Združenega sveta, ki naj bi za svoje namene uporabljal tudi staro devinsko šolo, ki so jo bile občinske oblasti prej obljubile v kulturne in prosvetne namene krajevnim društvom in sploh vsem vaščanom. Zgleda torej, da bo ta Zavod dobil v uporabo, poleg hiše za goste, ki jo da princ Thurn und Taxis, in vojašnice finančnih stražnikov tudi staro šolo, kjer bi bili njegovi uradi in nekateri didaktični prostori. Gojence, ki jih bo v drugem letu že dvesto pa bodo namestili tudi po raznih hotelih v občini. To, dokler ne bi sezidali, kot je že v občinskem regulacijskem načrtu, tistih zemljišč, ki so jim bila dana na razpolago od devinskega princa in občinske uprave. Doba, v kateri naj bi se Zavod vselil v nove prostore, naj bi trajala pet let, toda naivnost tega roka je naravnost smešna. Predvsem zato, ker so vsi objekti, ki naj bi jih že letos zasedli, potrebni korenitega popravila, ki bi gotovo podaljšala vsaj za eno leto ta rok, če upoštevamo tudi druge zapreke, pa bo ta čas gotovo prekratek.

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 23. februarja, razgovor z dr. Rafkom Dolharjem ob izidu njegove knjige

MOJI KRAŠKI SPREHODI

Avtorja in delo bo predstavil prof. Martin Jevnikar.

Začetek od 20.15.

—o—

KASTA — Krožek absolventov slovenske trgovske akademije prireja v sodelovanju z SZ BOR v petek, 20. t.m., ob 20.30 v veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu filmski večer. Predvajali bodo najnovejši film *Aljoše Zerjale*

OLIMPIJA 80

Zaenkrat ni znano, kaj so na to pobudo dokončno odgovorili predstavniki Zavoda, ki so si seveda vzeli pravico, da si bodo v spremstvu arhitekta, ki ga daje na razpolago dežela, ogledali prostore, ki so jim bili ponujeni.

Prav tako ni znano, kaj bo naredila občinska uprava, če dežela ne bo sprejela pogojev, s katerimi so nekateri občinski možje hoteli zapreti usta in utišati upravičene želje domačinov in krajevnih društev. Občina je namreč predlagala deželi, da ji da na razpolago staro šolo. V zameno

pa naj bi dežela popravila ne samo šolsko poslopje, ampak tudi Bridarjevo hišo in lopo na njenem vrtu, ki naj bi postali novi devinski kulturni center, ki pa bi s svojimi majhnimi merami težko odtehtal obljubljene šolske prostore.

Dežela se namreč ni, kot je bilo lahko predvidevati, niti ozrla za temi občinskimi predlogi in težko se je otresti misli, da so opozorjeni občinski možje kljub vsemu raje žrtvovali gotovost stare devinske šole za negotovost razpadajoče Bridarjeve hiše in lope, v kateri je bil, kot Devinčani vedo, svoj čas privezan k jaslim prinčev osel.

M. T.

Družabno srečanje dolinske sekcije SSK

Izročitev odličja štirim zaslužnim članom

Kot najavljeno, je bilo minulo soboto zvečer v dvorani Mladinskega doma v Dolini družabno srečanje članov in somišljenikov krajevnih sekcij Slovenske skupnosti. Večera se je udeležilo veliko število prijateljev in znancev, ki so se ob prigrizku in domači kapljici ter prijetni glasbi zadržali do pozne ure.

Ob tej priložnosti so predstavniki sekcije izročili štirim svojim zaslužnim članom odličja, ki jim ga je bil podelil tretji deželni kongres SSK meseca novembra lani. Uvodoma je sekcijski tajnik Sergij Mahnič izrazil zadovoljstvo, da je deželno strankino vodstvo sprejelo vse štiri predlagane odlikovance iz dolinske občine. Obenem je podal bežen oris pobud krajevnih sekcij SSK ter se vsem prisotnim zahvalil za pomoč in sodelovanje pri njenih naporih za uveljavljanje politike v korist predvsem domačega prebivalstva.

Nato je Alojz Tul v imenu deželnega tajništva SSK obrazložil pomen odličja, ki ga podeljuje narodnoobrambna stranka Slovencev v Italiji ter podal utemeljitev za vsakega od odlikovancev: Josipa Štrajna in Ignacija Ote iz Doline, Mirka Žerja-

la iz Boljunca in Bernarda Žuljana iz Ricmanj. Vse odlikuje zvestoba slovenskemu narodu in samostojnemu političnemu nastopanju, tudi kot bivši kandidati in občinski svetovalci.

O tem sobotnem družabnem večeru lahko rečemo, da je povsem uspel v splošno zadovoljstvo vseh udeležencev, ki so se tako številno odzvali vabilu ter pripomogli k prijetnemu razpoloženju večera.

—o—

VEČINA IZRAELCEV ZA KOLONIZACIJSKO POLITIKO

Izraelski zavod za proučevanje javnega mnenja je izvedel anketo med prebivalstvom glede odnosa do izraelske kolonizacijske politike na zasedenih ozemljih zahodnega brega Jordana in glede vprašanja Golanske planote, sirskega ozemlja, ki so ga bili Izraelci zasedli. Nad 68 odstotkov Izraelcev se zavzema za priključitev Golanske planote. Glede nadaljevanja kolonizacije v Cisjordaniji se je 41 odstotkov anketirancev izreklo za nadaljevanje priseljevanja pod določenimi pogoji, medtem ko je 27 odstotkov za nadaljevanje te politike brez vsakršnega pogoja. Samo 27 odstotkov Izraelcev nasprotuje nadaljnji kolonizaciji arabskega ozemlja.

NOVO POTOVANJE PAPEŽA JANEZA PAVLA II.

Papež Janez Pavel II. se mudi na Filipinih, kjer se je pričelo njegovo deveto in do zdaj najdaljše mednarodno pastirsko potovanje. S Filipinov bo papež odpotoval na Japonsko in se preko Aljaske vrnil v Rim.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Luigi Pirandello

ČLOVEK, ZVERINA IN ČEDNOST

v petek, 20. t.m., ob 16.00 v Kulturnem domu
v soboto, 21. t.m., ob 19.00 v Kulturnem domu

—o—

DAROVI IN PRISPEVKI

V tiskovni sklad Novega lista so darovali: D. in M.P. iz Trsta 10.000 lir, Ivanka Pirjavec pa 5.000 lir.

SKGZ o gospodarstvu na Tržaškem

Pred dnevi je v Trstu zasedal odbor za gospodarstvo Slovenske kulturno-gospodarske zveze in poglobljeno razpravljal o aktualnih gospodarskih vprašanjih na Tržaškem in o predlagani kandidaturi Trsta za sedež sinhrotrona. Odbor je ugotovil, da je gospodarstvo na Tržaškem v stalnem nazadovanju, ki ga spremljata demografsko upadanje in postopno staranje prebivalstva. Vsi se strinjajo, da je treba to negativno težnjo preusmeriti, vendar so predlogi o načinih in poteh zelo različni in pogosto izhajajo iz ozkih interesov in iz lokalističnih zapiranj. Odbor pa meni, da je treba za nadaljnji gospodarski razvoj na Tržaškem ubrati pod širšega povezovanja z naravnim zaledjem Trsta. S podpisom o-simskih sporazumov sta Italija in Jugoslavija ubrali takšno pot, čeprav žal ni dovolj pobud v tej smeri. Odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze meni, da se lahko uresničijo višje oblike gospodarskega sodelovanja po vzoru proste industrijske cone, vendar s celovitim uresničevanja-

njem že omenjenih sporazumov. Odbor je poglobljeno razpravljal tudi o prostorskih in urbanističnih vprašanjih ter v tej zvezi odobril predlog, naj se pričnejo priprave za širše znanstveno posvetovanje o prostorskih vprašanjih.

Glede sinhrotrona je komisija mnenja, da gre za pobudo, ki bi lahko dvignila znanstveni ugled mesta in ki bi lahko, ob pravilni usmeritvi, vsaj delno prinesla nekaj svežine tržaškemu gospodarstvu. Slovenska narodnostna skupnost — poudarja odbor Slovenske kulturno - gospodarske zveze — gleda na to vprašanje z zanimanjem, vendar zaradi dosedanjih negativnih izkušenj glede vprašanj teritorija izraža zaskrbljenost zaradi posledic, ki bi jih nakazani načrt lahko imel v zvezi z drugimi negativnimi vplivi na bližnja slovenska naselja ter na celotno slovensko narodnostno skupnost. Pri tem je bilo poudarjeno, da bi uresničitev te pobude lahko bila vezana na pogoj, da se učinkovito ukrepa v korist kmetijstva v tržaški pokrajini.

Prešernova proslava v Čedadu

Na Goriškem so v teh dneh bile (nekatero so še na programu za konec tedna) številne Prešernove proslave ob dnevu slovenske kulture. Slovenski kulturni praznik so priredili tudi v Čedadu v društvu Ivan Trinka; na slovesnosti so predstavili potopisa Ivana Trinka, in sicer Beneška Slovenija in Hajdimo v Režijo, ki jo je lansko leto izdala Mohorjeva družba iz Celja. V delu je prispevek Marjana Breclja o Beneški Sloveniji in Režiji skozi zgodovino in o njuni gospodarski, demografski in kulturni podobi. Poleg Breclja sta na slovesnosti spregovorila ravnatelj celjske Mohorjeve družbe Rafko Vodeb in odbornik Jožko Kragelj, ki je govoril o svojih srečanjih z Ivanom Trinkom. Slovenskega praznika so se udeležili poleg številnega občinstva tudi politični predstavniki in zastopniki kulturnih organizacij. Sledil je kulturni program, med katerim je Silvana Paletti recitirala svoje pe-

smi v rezijanskem narečju, mladinski zbor »Pod lipo« je zapel nekaj pesmi, večer pa so zaključili citiravci iz Režije.

—o—

PRVI KORAKI ZA REŠITEV PODGORSKE TOVARNE

Pretekli teden je bil v Milanu sklenjen upravni akt, po katerem se podgorska tekstilna tovarna loči od podjetij, ki spadajo v skupino Bustese. To je praktično prvi korak k postopnemu reševanju krize, ki se vleče že vrsto let, v tej do sedaj največji goriški tovarni. Osamosvojitve od Busteseja pomeni, da je sedaj postavljena podlaga, na kateri bi morali v prihodnjih mesecih začeti izvajati konkreten načrt za obnovo proizvodnje. Ni še znano, koliko časa bo treba, da do tega pride in kdo bo zagotovil denar, kajti to je največje vprašanje: tu lahko pridejo v poštev zasebniki ali več zasebnikov ali dežela. Ko bo to rešeno, bo v tovarni začelo delati 800 oseb (od 1600 v letu 1977), ki so danes v dopolnilni blagajni. Vsekakor nekaj se le premika na boljše.

ODKRILI NOVO BREZNO NA KRASU

Na doberdopskem Krasu so v nedeljo, 1. februarja člani jamarskega kluba Kraški krti odkrili 60 metrov globoko brezno, kar je za to področje izrednega pomena, saj je to brezno najgloblje, kar so jih do danes odkrili na tem zapadnem predelu Krasa. Gre za lep uspeh Kraških krtov, ki so v letih svojega delovanja odkrili že veliko številno jam in brezen; v novo odkritem breznu so prišli do globine 60 metrov; če je mogoče spustiti se še globlje, bodo »krti« nadalje raziskovali.

—o—

S.K.P.D. »F.B. SEDEJ« - ŠTEVERJAN
vključno vabi na proslavo

Narodnega praznika - Prešernovega dneva, ki bo v soboto, 21. t.m. ob 20.30 v Sedejevem domu v Števerjanu. O našem velikem pesniku in sedanjem slovenskem trenutku bo spregovoril častnikar

SAŠA MARTELANC

Nastopila bosta:

Goriški oktet »Primož Trubar«, ki ga vodi Hilarij Lavrenčič in dramska družina društva »Sedej«.

POTREBNO JE PREPREČITI IZUMIRANJE ŽIVALI

Skoro ne mine dan, da ne bi brali v tem ali onem dnevniku ali ilustriranem tedniku o nevarnosti izumrtja te ali one živali višje vrste. Najnovejše poročilo pravi, da so v nevarnosti, da izumrejo, velikanski ameriški medvedi vrste kodak, ki živijo na področju Južne Alaske in v gorovjih zahodne Kanade ter veljajo za največje medvede na svetu. Dosežejo težo 700 kilogramov in več. V nevarnosti pa je še mnogo drugih živali in to ravno najbolj zanimivih, lepih ali znamenitih, kot so npr. medvedek luala, razne vrste antilop, nosorog, orel, tiger in še razne druge. Čudno je, da so se te živali lahko ohranile milijone let, v časih, ko ljudem še na misel ni prihajalo, da bi zaščitili kakšno živalsko vrsto. In vendar niso nobene uničile, če izvzamemo kakšne velikanske predpotopne živali, ki pa so morda izumrle bolj zaradi spreminjanja podnebja in naravnih razmer kakor zaradi pretiranega lova.

Zdaj se pojavlja nevarnost za obstoj raznih živalskih vrst morda že samo zaradi naglega večanja števila ljudi na zemlji. Ljudje vse bolj napolnjujejo prostor, ki je bil prej kraljestvo živali in kjer so lahko živele v miru. Danes se manjšajo površine gozdov, polja se širijo, reke in potoki usihajo zaradi gradnje prekopov, avtocest, in jezov za elektrarne. Tako zmanjkuje živalim življenjski prostor. Zelo pa ogrožata živali tudi pretiran lov in onesnaženje okolja. Človeški pohlep je brezobziren. Ne ozira se na živalske pravice do življenja, saj ne spoštuje niti človekovih pravic.

Razni posamezniki in nekatere mednarodne organizacije se trudijo, da bi rešili to ali ono živalsko vrsto, vendar je tak trud na daljši rok zaman, če ga ne bodo učinkovito podprle tudi velike mednarodne ustanove, kot je npr. UNESCO, in predvsem države na tistih področjih, kjer živijo ogrožene živali.

Marsikdo je neobčutljiv za take probleme, toda dejstvo je, da pomeni vsaka živalska vrsta neizmerno dragocenost kot posebna oblika živalskega življenja, ki je čudovito. Uničene živalske vrste ni več mogoče obnoviti. Poleg tega ob današnjem stanju znanosti niti ne vemo, kakšne možnosti skriva v sebi ta ali ona oblika živalskega življenja. Lahko, da nosi v sebi skrivnost za rešitev kakšnega važnega problema v medicini ali biologiji. Toda škoda bi bilo že samo za lepoto in pestrost življenja, ki ju pomenijo različne živalske vrste. Ves svet, vse življenje, tudi človeško bi bilo osiromašeno, če bi dopustili, da izginejo razne živalske vrste. Zato jih je nujno treba ohraniti.

—o—

GROMIKO OSTANE

Sovjetska zveza je zanimala vest, ki jo je objavil zahodnonemški dnevnik Bild Zeitung o bližnjem odstopu zunanega ministra Andreja Gromika. Bild Zeitung je namreč napovedal, da bo Gromiko odstopil med zasedanjem kongresa sovjetske komunistične partije. Na njegovo mesto, naj bi po istem viru, imenovali sedanjega veleposlanika v Washingtonu Anatolija Dobrinina. Glasnik sovjetskega zunanega ministrstva je dejal, da je pisanje zahodnonemškega lista povsem neutemeljeno.

MALI TEOLOŠKI TEČAJ

S predavanjem Alojza Rebule se je začel letošnji mali teološki tečaj za laike v Gorici, ki ga prireja župnija sv. Ivana s skupino izobražencev in študentov. Lansko leto je ta tečaj doživel velik uspeh in zato so se organizatorji domenili, da podoben tečaj priredijo tudi letos. Obsegal bo osem predavanj, ki bodo ob sredah v Katoliškem domu s pričetkom ob 20. uri. Kot rečeno, je bilo prvo predavanje v sredo, 18. februarja, na katerem je predaval prof. Alojz Rebula na temo »Knez tega sveta«. Ostala srečanja pa se bodo zvrstila po sledečem programu: 25. februarja dr. Anton Strle (Molitev kot eksistenca), 4. marca dr. Franc Rode (Ali smo kristjani obračunali z usodo?), 11. marca dr. Janez Juhant (Kristjan pred vrednoto in škodljivost znanosti), 18. marca Matjaž Puc (Kako so možni misijoni med ateisti), 25. marca dr. Jože Krašovec (S svetim pismom v 21. stoletje), 1. aprila dr. Alojzij Šuštar (Sinoda o družini) in 8. aprila Vinko Kobal (Kaj je človek dolžan storiti za dosego vere?). Zaradi važnosti obravnavanih tem in globljega duhovnega dozorevanja je letošnji tečaj kar vzpodbudna obveza; vodilna misel: Kristjani za prihodnost.

Slovenska pesem v Ronkah

V župnijski cerkvi v Ronkah je že več prvih nedelj v mesecu slovenska služba božja, kar pripomore k utrjevanju narodne zavesti in tudi večjemu kulturnemu osveščanju naših ljudi na tem ozemlju. Slovenci v Ronkah imajo danes po tolikih letih zopet svoj otroški vrtec, svojo osnovno šolo in poskrbljeno je sedaj tudi na področju verskega življenja; vse to nam daje upati, da se bodo lahko ustvarili boljši pogoji za vsestransko slovensko udejstvovanje v tem predelu goriške pokrajine. V okviru teh prizadevanj sodi tudi priredba pevskega koncerta, na katerem je sodeloval zbor Novega sv. Antona iz Trsta v nedeljo, 8. februarja. V župnijski cerkvi je zbor naj-

prej pel pri večernicah, nato pa nastopil s samostojnim koncertom. Goste je pozdravil predstavnik slovenskih vernikov v tržiškem okrožju dr. Karlo Mučič in podal kratko zgodovino zbora. V prvem delu je nastopil mešani zbor, ki je zapel sedem pesmi verske vsebine, v drugem delu pa je moški zbor izvedel najprej latinsko »Jesus, dulcis memoria«, nato pa osem slovenskih svetnih pesmi; posamezne točke je povezoval Marjan Kravos. Koncert je lepo uspel in navdušil številno občinstvo; tako so tudi na Laškem praznovali dan slovenske kulture; srečanje se je zaključilo v veselem razpoloženju v župnijski dvorani ob obveznem kozarčku in Prešernovi Zdravici.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova številka mesečnika »Dan«

Nova številka mesečnika »Dan« prikazuje na ovitku fotografijo v barvah, ki kaže, kako so buldožer in tovornjaki opustošili zemljišče na Kolonkovcu, kjer je bil prej vrt ali bolje rečeno vrtarija neke slovenske družine. V tekstu k sliki je upravičeno rečeno, da je fotografija zgodovinska. Ta zgodovina pa ne bo v čast tistim, ki so sprejeli odločitev o pustošenju rodovitne zemlje okrog Trsta, mogoče celo predvsem zato, ker je živel na njej slovenski človek. Iz fotografije pa je tudi razvidno — kar najbrž ni bil namen tistega, ki jo je posnel — kako anarhično, z urbanističnega stališča namreč, se gradi danes na Tržaškem, kar drži predvsem za javne gradnje. Brez vsakega urbanističnega ozira in kriterija, pri čemer gre seveda v zgubo še veliko več zemlje, kot bi bilo potrebno.

V drugem uvodnem člančku se uredništvo opravičuje, ker je izšla številka z zamudo. Pravi, da zato, ker je prenehala z delom tiskarna v Vidmu, kjer se je tiskal »Dan«. Rečeno je tudi, da zaradi istega vzroka še ne more navesti datuma, kdaj bo izšla prihodnja številka mesečnika.

Glavni članek te številke poroča o triletnem delu slovenskih članov posebne komisije predsedstva vlade za preučevanje problemov, zadevajočih slovensko narodno manjšino v Furlaniji-Juljski krajini. Članek je napisal Karel Šiškovič, sam član omenjene komisije. Sledi pogovor za okroglo mizo o slovenskem zamejskem športu. Pogovor je zapisal Ace Mermolja. Ilustriran je z nekaj fotografijami. Pogovor razgrinja pred bralci splošno problematiko tukajšnjega slovenskega

športa. Vojmir Tavčar razpravlja o množičnih občilih in družbi. Pavel Stranj pa piše pod naslovom »Kje smo Slovenci?« o Mariji Tereziji v Pomorski postaji. Avtor naglašja, da razstava premalo oziroma da sploh ne upošteva Slovencev, ko prikazuje razvoj Trsta pod Marijo Terezijo in po njenih spodbudah. »Slovenci pa le kukajo na dan, iz zgodovinskih dokumentov, marsikje«, pravi Stranj. »Na terezijanski katastrski mapi z območja Farneda najdemo ime ulice »Stari breg«, na seznamu ribičev je cela vrsta dobro znanih priimkov, a nekaj jih najdemo tudi na raznih seznamih trgovcev. Predvsem pa so Slovenci prisotni v prikazanem razvoju s svojim delom. Razstava govori o »delu« kapitala, a zato mora nujno pokazati tudi rezultate dela rok, in to je nič manj pomembna plat razstave, čeprav o teh delavcih ni ne rodovnikov, ne grbov, ne risbe njihovih hiš, in čeprav niso niti omenjeni. Razstava še zdaleč ni zajela vseh elementov mestnega razvoja«.

Marko Marinčič je prispeval kritični članek o študentih in študiju na tržaški univerzi. Igor Pečjan pa je objavil daljšo reportažo o slovenski folklorni skupini »Travnik« iz Gorice. Reportažo poživlja več fotografij. Odineja Cupin objavlja intervju z nekim predstavnikom palestinskih gverilcev, vendar je tako pristranski in bahaški, da ga je skoro mučno brati. Mesečnik ponatiskuje tudi nekaj misli oziroma zapiskov Srečka Kosovele in novelo Frana Milčinskega »Izgubljena ura«, z ilustracijo Silvana Bevčarja. Sledita še članek Alda Rupla »S smučmi v naravo«, v katerem se upravičeno zavzema za smučarski tek, in članek Ennia

Opasija »Hemingway v Kobaridu«. Poleg tega prinaša mesečnik še nekaj poročil o novih knjigah, krajših člankov in drobiža, tudi humorističnega in pestrega. Manjka pa mu večji članek, ki bi dal listu vseslovenski pomen.

Neprijetno nas prizadene tudi slab jezik v nekaterih člankih, npr. *kontaktirati* namesto *stopiti v stik* ali *pogovarjati se* — slovenskih izrazov za »kontaktirati« je na izbiro. Neverjetno čudno je tudi sklanjanje priimka Rebula v poročilu o knjigi Alenke Rebula-Tuta o nacionalnem vprašanju v Trstu v raziskavi med slovenskimi delavci. Piše članek, neki a.m., piše namreč »Rebulina raziskava nam razgrinja široko pahljačo odgovorov...« itd., ker sklanja priimek kot žensko ime, toda kdo vendar tako govori? Celo vsak otrok ima toliko jezikovnega čuta, da bo rekel »raziskava Rebulove« ali »raziskava Alenke Rebula«, ne pa Rebuline. To čudno neznanje glede sklanjanja slovenskih priimkov, zlasti za ženske, pa se je zadnji čas zelo razširilo v delu slovenskega tiska na Tržaškem in razodeva tak prezir do slovenskega jezika, da je kar težko verjeti, kako da si upajo nekateri to celo zapisati. Krivda je seveda tudi na strani urednikov, ki dajo take rokopise nepopravljene v tisk. Toda zakaj bi si morali bralci to dopustiti? Mesečnik »Dan« pa s tako popustljivostjo kviri svoj ugled, za katerega se drugje sicer trudi, kot je razvidno iz večine člankov.

FINZGARJEV DOM NA OPČINAH

proslavi

v nedeljo, 22. februarja, ob 17.

PREŠERNA IN SLOVENSKO KULTURO

s temle sporedom:

otroški pevski zbor Vesela pomlad (Fr. Pohajač)
govor (Barbara Škerlavaj)

Gorenjska v diapozitivah (T. Bedenčič)

openski cerkveni pevski zbor (J. Ban)

Slovenski jezik in kultura O. S. GLOBOKO SO KORENINE

1

Ko se človek vprašuje, odkod vendar ta nenehni, podzavestni občutek manjvrednosti v miselnosti slovenskih ljudi, ne more mimo dejstva, da ga sistematično privzgaja prav naša prosveta in splošno izobraževanje že vse od časov čitalništva. Vsi programi so tako sestavljeni, da takšne občutke naravnost vtepajo v slovensko zavest in hromijo zaupanje v lastne zmožnosti, poveljujoč vse tuje.

Slovenski svet sam naj bi bil premajhen, preveč zaostal, da bi sploh zmogel dognati kaj zares veljavnega na področju napredka in znanosti, sploh pa ne nasproti tujim učenjakom in njihovim raziskavam. Nemci so menda že vse dognali, ne samo na področju tehnike, pač pa tudi jezikoslovja, zgodovinskih ved, narodopisja, narodoslovja ipd. Slovenskim piscem ostane pač samo to, da njih dognanja povzamejo in jih kot znanstvena posredujejo slovenski javnosti. Tako večinoma tudi delajo, ne da bi znali zavzeti kritična stališča do nacionalnih ideologij, predvsem nemškonacionalne, ki so zapustile bistvene vsedline v razlagah omenjenih humanističnih ved.

Te znanstvene razlage so podane tako, da ustvarijo o nemštvu neko zgodovinsko in kulturno podobo, ki je nikoli ni imelo, medtem ko slovensko narodno podobo popolnoma izmalicijo in zgodovinsko izničijo. Človek se vprašuje, ali po prvi svetovni

vojni ves sloj slovenskih izobražencev, profesorjev in raziskovalcev, res ni bil sposoben, razčistiti z maličenjem pojma o slovenstvu? Saj smo pred prvo svetovno vojno vendarle imeli ljudi, ki so napravili naravnost prelomno delo na področju slovenskega jezika, kulture in zgodovine. Spomnimo se na Pleteršnikov slovar, na Kosovo Gradivo za zgodovino Slovencev, na dela slovenskih impresionistov, na slovensko moderno itd. Po prvi svetovni vojni pa ob samostojni univerzi, akademiji in še čem sploh nismo dosegli več takšnega napredka, pravzaprav vse do danes. Ravno narobe: slovenski jezik, zgodovino in kulturo se skuša nenehno prikazovati samo negativno, zavajati malodušje v slovensko zavest, kar žene tisoče slovenskih ljudi v zamejstvu in v svetu v asimilacijo, da se rešijo, po njihovem, nevrednega slovenstva.

Človek ne bi pričakoval, in vendar kažejo preučevanja zadnjih sto let, da ta igra nima podlage na neki »znanstveni« resnici, pač pa da je zrežirana. Začeli so jo nemškonacionalni pisci po nemških univerzah na začetku prejšnjega stoletja. Vse, kar je bilo slovanskega, naj bi bilo nekaj nižjega, kulturno manjvrednega, kot so skušali tudi logično utemeljevati. Močnejši slovanski narodi, ki so bili neposredno na udaru tega nemškega pritiska, kot Poljaki ali Čehi, so imeli svoje univerze in so tašne nemško-

nacionalne teorije o slovanski manjvrednosti že zgodaj razkrinkali kot neznanstvene in nestrokovne. Toda samo zase, ne pa tudi za Slovence. V mednarodnem svetu jih Slovenci pravzaprav do prve svetovne vojne niso mogli prav ovreči. So pa, kot omenjeno, veliko ustvarili v povzdigo slovenskega jezika in kulture, v katerih so videli vrednoto.

Rešitev v SHS po prvi vojni, pred nemškim pohodom na Jadran, je bila pravzaprav že od začetka pojmovana kot rešitev v slovenstvo, ne pa kot rešitev slovenstva in njegove prihodnosti.

V takšno vzdušje je takoj posegla beograjska čaršija z velesrbskimi načrti. Da bi bili Slovenci v SHS pripravljeni psihološko zlit se v enoten jugoslovanski (velesrbski) narod, si pač niso smeli predstavljati, da so prej v zgodovini sploh kaj pomenili. In ker so bila vodilna mesta odvisna od političnega razmerja, je bila poklicna kariera zagotovljena tistim, ki so negativno pisali o slovenskem narodu, njegovem jeziku in zgodovini.

Najvidnejša osebnost med temi je bil profesor Ljudomil Hauptmann, ki je takoj po prvi vojni dobil stolico za jugoslovansko zgodovino na ljubljanski univerzi in s tem nekakšno avtoriteto oz. znanstveni monopol nad prikazovanjem zgodovine. In ta monopol je res izkoristil do kraja. Nemškonacionalne poniževalne trditve o Slovencih, ki so jih poprej jemali samo kot velenemško propagando in kar so v resnici tudi bile, so sedaj izpod Hauptmannovega pritiska, zadobile pravo znanstveno podobo. Nemci so z veseljem segli po njih in jim dali pomen in poudarek v svojih strokovnih revijah, saj jim sedaj nihče ni mogel očitati, da so pisane iz propagandnih

Iz Goriške

»GORENJSKI SLAVČEK« V GORICI

V nedeljo, 22. februarja, bo v dvorani Katoliškega doma v Gorici nastop solistov ljubljanske Opere, ki bodo podali izbor iz znane slovenske opere »Gorenjski slavček«, ki jo je po razpisu Dramatičnega društva v Ljubljani napisal Anton Foerster v letih 1870-71. Prvič so jo predstavili v Ljubljani 27. aprila 1872 in jo je dirigiral sam avtor. Na nedeljskem koncertu bodo solisti predstavili odlomke iz te opere ob klavirski spremljavi Zdenke Lukeč-Čudnove. Kot solisti bodo nastopili: Vilma Bukovec, Vanda Gerlovič, Sonja Hočevar, Rajko Koritnik, Marcel Ostaševski, Drago Čuden, Stane Koritnik in Tone Kozlevčar; komentator bo Marjan Sušnik. Koncert, ki se bo pričel ob 16.30, prireja SKPD Mirko Filej iz Gorice.

GLASBENA SKUPINA

»NOVA MISEL«

Skupino poznamo že z večkratnih nastopov na zamejskem glasbenem festivalu v Števerjanu, sestavlja jo lepo število deklet in fantov, vodi pa Mirko Špacapan mlajši, ki je večkrat tudi avtor izvedenih skladb. V ponedeljek, 9. februarja, se je skupina predstavila v Mirnu v okviru 11. tedna za izpopolnjevanje slovenskih katehetov in nastopila v novi dvorani, ki so jo domačini in prijatelji napolnili do zadnjega kotička. Doživela je velik uspeh; mladi pevci in spremljevalci raznih instrumentov so izvedli lepo število duhovnih in narodno zabavnih pesmi, ki jih je občinstvo sprejelo s prodornim ploskanjem, tako da so bili prisiljeni več pesmi tudi ponoviti.

Gospodarski del deklaracij neuvrščenih držav

Neuvrščene države so ob zaključku konference v New Delhiju objavile deklaracijo, katere važen del je posvečen gospodarskim vprašanjem ter razvoju zaostalih dežel.

Zaostrovanje svetovnega gospodarskega položaja — ugotavljajo neuvrščene države — je tudi latenten vir politične nestabilnosti v svetu. Zaradi tega je treba uvesti novo mednarodno gospodarsko ureditev, za katero se dežele v razvoju že dolgo borijo. Če se bo namreč prepad med razvitimi in nerazvitimi državami stalno poglobljal, bosta tudi vse bolj ogrožena svetovni mir in varnost.

Deklaracija ugotavlja, da je v svetu vedno večji trgovinski protekcionizem, kar pa je tudi posledica inflacije in energetske krize. Sestavili naj bi vsaj časovno omejen program za odpravo vseh trgovinskih pregrad na svetu, zaradi katerih so zlasti prizadete države v razvoju.

Posebno pozornost deklaracija posveča monetarnim in finančnim vprašanjem. Velika poplava denarja ter stalno nihanje tečajev najbolj prizadeva države v razvoju. Zaradi tega je potrebna reforma mednarodnega in finančnega sistema, ki bi ustrezal koristim in potrebam držav v razvoju. Petrolejske države imajo veliko takojmenovanih petrodolarjev, a ta finančna sredstva končajo v velikih svetovnih bankah in bolj malo denarja pride v revne države.

Važen element mednarodne gospodarske ureditve sta kmetijstvo in prehrana. Na države v razvoju odpadeta kar dve tre-

tini svetovnega prebivalstva ter 91 odstotkov vseh zaposlenih v svetovnem kmetijstvu, medtem ko so v svetovni kmetijski proizvodnji udeležene samo s 44 odstotki. Poleg tega je v državah v razvoju vse večje pomanjkanje hrane in kmetijskih pridelkov. Zaostale dežele so si zastavile načrt za dviganje kmetijske proizvodnje vsaj za štiri odstotke na leto, a ta cilj ni bil dosežen.

Važen del deklaracije se nanaša na energetske vprašanje. Neuvrščene države poudarjajo, kako je treba ustvariti pogoje, da bi lahko začele izkoriščati svoje velike potencialne energetske vire.

Neuvrščene države ugotavljajo z zadovoljstvom, da je bilo na 34-tem splošnem zasedanju Združenih narodov v New Yorku razglašeno desetletje prevoza in komunikacij v Afriki. Ob medsebojnem sodelovanju neuvrščenih držav in drugih dežel v razvoju bo to področje dobilo eno najpomembnejših mest.

Po drugi strani dežele v razvoju kritizirajo položaj na svetovnem tržišču surovin. Po njihovem mnenju so cene nizke in nerealne, zaradi česar se zmanjšuje kupna moč držav v razvoju ter se omejuje njihov uvoz iz razvitih držav. Na države v razvoju odpade samo deset odstotkov svetovne industrijske proizvodnje ter želijo ta delež povečati na 20 odstotkov v letu 2000.

Zaradi tega naj bi razvite države povečale svojo pomoč zaostalom na 0,7 odstotka kosmate narodne proizvodnje.

namenov, če pa jih je zastopal sam slovenski profesor na slovenski univerzi?!

Med drugim je Lj. Hauptmann napisal v Ljubljanski »Njivi« dolgi spis pod naslovom: »Priroda in zgodovina v razvoju Jugoslavije«, v katerem je na podlagi drznih konstrukcij »dokazal« nezgodovinskost Slovencev in Hrvatov, ki naj ne bi bili državotvorni; to da so lahko edinole Srbi, ki so z večstoletnim preseljevanjem prišli od male Raške do Donave in osvojili strateško važen Moravsko-Vardarski jarek; edino njim da gre zato vodilna vloga na Balkanu ipd.

Seveda je bila ob takšnih stališčih Hauptmannova kariera zacementirana. Njegovi tezam se naravnost ni upal ugovarjati nihče, konstrukcijam pa ob takratnem splošnem znanju metodologije in toliko večjo vlogo za filozofiranje še toliko manj. Arhivar J. Mal ter prof. F. Grivec sta se pri kritičnih stališčih nasproti Hauptmannu omejevala na spodbijanje nemškutarskih tez, vsebovanih v Hauptmannovih izjavah. Nista se pa dotikala politične sestavine in upravičenja neke velesrbske vloge na Balkanu. Kaj takega iz političnih vzrokov niti ni bilo mogoče.

V tem primeru jasno vidimo podrejanje zgodovinskih razlag političnim ciljem, v tem primeru unitarizmu. Zgodovina pa bi morala biti vsega tega prosta. Toda s takrat zacementiranimi negativnimi gledanji na slovenstvo se ni razčistilo vse do danes, saj so se tudi po drugi vojni prav dobro skladala z unitarističnimi cilji režima Rankoviča. Zastráževalna oznaka »nacionalist« pa še danes ni povsem izginila iz ljubljanskega vzdušja. In takšen »nacionalist« naj bi bil vsakdo, ki sluti tudi kaj pozitivne-

ga v slovenstvu in hoče to odkriti. Zacementirano ohromljaljoče vzdušje zavira prodor novejših, bolj kritičnih pogledov na slovensko preteklost, jezik in kulturo in povzroča, da postaja ponavljanje negativnih predstav o slovenstvu že prava dresura, ki vodi v histerijo slovenskih ljudi, po eni strani, in po drugi v otopelost in brezbriznost. V oblikovanje slovenskega človeka, nad katerim se pač vsi pritožujemo in vidimo vzrok v materializmu, v porabništvu, v tehnizaciji življenja, češ saj je po vsem svetu tako (Pa ni res!). Ne vidimo pa vzrokov tam, kjer so v resnici: v stoletni manjvrednostni dresuri slovenske javnosti. Ne moremo verjeti, da bi nas lahko nekdo tako množično in perfidno vodil za nos, nas pripravljaj voljne za asimilacijo. In vendar se vsem manjšim narodom v Evropi godi tako, le da je pri njih moralna in kulturna škoda veliko večja in težja kot pri nas; od Kataloncev in Baskov do Frizijcev in drugih. Slovenci pravzaprav nikoli nismo bili potisnjeni v takšne narodopolitične razmere kot oni. Vso zgodovino smo celo imeli svoje ime, svoje karantansko politično pravo (sedaj zamolčano). Slovaki npr. so bili popolnoma izločeni iz dogajanja kot narod. Danes pa so se postavili na raven evropskih narodov brez kompleksov in blodenj o manjnosti (kot mi!).

Pri razčiščenju pojmov o vrednotah slovenstva se nam kaže na prvem mestu popolnoma pozitivna slika slovenske zgodovine. Slovenski narod je skozi vsa stoletja pričal o svoji identiteti, izkazoval življenjsko moč in odpor (200 let proti Turkom). Toda ta tema zasluži posebno poglavje.

Druga posebnost in vrednota, ki priča o identiteti slovenskega naroda, je slovenski jezik. Tudi po-

men tega so izkrivili, zamolčali njegovo prastaro korenino in okoliščino, da je nekaj edinstvenega, bodisi v Evropi kot tudi na svetu.

Namesto da bi prikazali starinsko poreklo slovenščine kot take, so dajali pomen edino starim zapisom, ki pa so seveda latinski in grški. (Drugi starji jeziki so že prej izumrli). Toda dvojina v slovenskem jeziku priča, da je ta starejši od prej omenjenih, ki dvojine nimata. Kot znano, se dvojina pojavlja v Homerjevih zapiskih v 12. stol. pred Kr. V 5. stol. pr. Kr. pa je grški pisci že ne uporabljajo več, ker je bila že izginila iz govora. Latinščina pa dvojine nikoli ni imela.

Če pa jo ima slovenščina še danes, pomeni to, da je prajezik; da jo je torej iz prazgodovinskih časov ohranila, ne pa s svojim domnevnim nastankom (9. ali 10. stol. kot mislijo) šele dobila.

In ker je v jeziku vedno izražena tudi ustrezna socialna kultura, pomeni to, da je kulturna korenina slovenščine in slovenstva neprekinjena že vsaj tri tisoč let. Prav tako tudi narodna identiteta.

Takšna jezikovna tradicija slovenščine ima tudi svoje zgodovinsko socialno ozadje, saj je tudi znano, da so kmečke kulture prestare. Da so mestne že davno propadle, nastajale nove, pa znova izginjale. Toda tisto neposredno delo za vsakdanji kruh se je ohranjevalo in združevalo tisočletja ljudi v skupnosti.

Arhitektov egiptovski piramid ali babilonskih mest npr. ali inkovskih piramid itd. že zdavnaj ni več; toda ljudstvo obdeluje polje, seje pšenico oz. koruzo kot takrat. Lahko je samo zamenjalo jezik. V slovenskem primeru pa je ostal tudi jezik!

(Dalje)

MOSOLIMPIADA 80

0000 SAŠA RUDOLF 0000000000 20 0000

Restavracija Uzbekistan, 22. julija zvečer

Po tednu dni sicer obilne, vendar enakolične hrane z običajno pečenko vedno istega okusa, juhami od mesne do ribje soljanke in raznimi narezki tako v samopostrežni kot ostalih tradicionalnih restavracijah hotela *Kosmos*, se nam je zaželelo kaj drugega, še posebej zelenjave in sadja, kar pa je ostalo le pobožna želja. Celo za časa iger, ko so bile, seveda za moskovske pojme, trgovine in restavracije polne vsega mogočega, je bilo od zelenjave dobiti le kumarice, od sadja pa, in še to zelo redko, kakšno zeleno, nič kaj vabljivo jabolko.

Sklenili smo pohiteti z večernim delom, ruski inženir, ki je imel sobo poleg naših v radiotelevizijskem centru, pa nam je dan pred tem rezerviral mizo v restavraciji *Uzbekistan*. Brez rezervacije ni vstopa v maloštevilne moskovske restavracije.

Izbrali smo prav *Uzbekistan*, ker je narodna kuhinja te sovjetske socialistične republike po zatrtjevanju mnogih med najbogatejšimi in najokusnejšimi. S tremi taksiji, v zadnjem hipu se nam je pridružil še stalni moskovski dopisnik britanske radiotelevizije BBC, smo se popeljali od *Kosmosa* do ulice *Neglinaje*. Tudi če ne bi bilo napisa nad vrati, bi restavracije ne mogli zgrešiti. Kopica ljudi je namreč prepirčevala vratarja, da ima rezervacijo, vendar večinoma zaman, saj je bilo vse prevečkrat slišati *njet*. Pred nami so se vrata brez vsakršnega zastoja odprla po zaslugi olimpijskih potnih listov in akreditacij, ki so nam bingljala, kot vedno, na prsih.

Oprema je razkošna, zavese iz težkega brokata in svile, po zidovih obešeno staro orožje od kindžalov, perzijskih zakrivljenih nožev pa do *vatanov*, turških dvo-sečnih sabelj. Skoraj bi človek pričakoval, da bo glavni natak obložen v kozaškega *atamana*, ostali pa v *semene*.

Tudi mize niso nič manj razkošne z vezanimi platnenimi prtji in prtčki, krožniki iz fine keramike in srebrnim priborom. Takoj je jasno, da smo že nekje v srednji Aziji, gostje deset milijonskega naroda turško-tatarskega izvora. Uzbeki pa ne živijo le v Sovjetski zvezi, pač pa jih je poldrugi milijon v Afganistanu in nekaj sto tisoč v kitajskem Sinkiangu. Počutimo se torej kot Marco Polo med svojim potovanjem, saj vse okolje spominja na prestolnico *Taškent* in na ostala nič manj znana uzbekska mesta *Samarkand* in *Buhara*. K temu pripomorejo tudi bogate preproge na stenah in po podu.

Za predjed dobimo poleg bolgarskega suhega belega vina nekaj nezabeljene zelenjave od vršičkov mete in mente do mladega luka, drobne čebule z zelenim brstičem, zraven pa še maslo in vroč, komaj spečen kruh, ki je še najbolj podoben srbskim *lepinjam*.

Pri sosedni mizi se z vodko in bolgarskim vinom naliva skupina Arabcev v tradicionalnih nošah. »Kaj nismo sredi rama-

dana?«, vprašam dopisnika BBC, ki sedi poleg mene. »Kaj bi to«, zamahne z roko, »*Arabs in Moscow forget ramadan, forget Islam, forget Allah*«.

In že nam zamenjajo krožnike, pojavi pa se tudi pladenj razpolovičenih trdih jajc z rdečim kaviarjem, okajenih rib in toplih *piroškij*, z mletim mesom polnjeno masleno testo.

Vzdušje, ki je ob taki hrani in postrežbi na višku, moti nekoliko le preglasni orkester z motivi za tujce od *Kalinke* do *Moskovskih noči*.

Pri glavni jedi si izmenjujemo krožnike, saj je polovica naročila *šašlik*, neke vrste ražnjiče, polovica pa *šiš kebab*, zalito meso z rižem *pilaf*.

Ura je že 22.30, ko prenehajo streči gostom, vendar natakario s pomočjo napitnine v dolarjih še prepričamo, da nam pri-
nese dvakrat po 500 gramov vodke *Sibir-*

skaje. Ledena pijača s 43 stopinjami alkohola prijetno teče po grlu in pomaga pri prebavi koštrunovine.

Pogajanja, da bi posedeli še kake pol ure, se kaj kmalu izjalovijo, vrniti se bomo morali v *Kosmos* s podzemsko železnico, kajti taksijev ni od nikoder.

Po glavnih ulicah je vse živo, še najbolj po zaslugi zahodnih turistov. Skupina Špancev se pogaja z domačimi dekleti za nadaljevanje večera v kaki hotelski pivnici, takoj pa lahko opazimo, da so najštevilnejše profesionistke, ki vsaj za silo govorijo kak tuj jezik.

Pri postaji podzemске železnice pustimo Špance, da sami nadaljujejo pogajanja. Pred nami je še dolga pot, saj bomo železnico morali vsaj trikrat menjati. Čim bolj se pomikamo v podzemlje, tem manj tujcev je okrog nas, s tem pa tudi veselja in prešernosti.

(Dalje)

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

- Ben, Mihec, kaku se ti je kej dopadlo na osrednji Prešernovi proslavi v Kulturnem domu?
- O ja, je blo forte lepu. Narbol sm kontent, ke gremo zmiram naprej. De gremo u širino; de smo pršli ven ses tisteh zdravljic, železnih cest, krstov pr Savici jn vseh sort lun, ke sijejo jn drugeh prešernovskih sentimentalizmov. Vendar enkrat nekej novga.
- Res je. Smo enkrat le široko zadihali. Škoda, de Prešeren ni vidu te proslave! Kaku be mu teknelo, ke be vidu, da ga proslavlamo prfina po angleško! Kej češ, slovensko je, kar je; ma angleško je pej svetovni jezik jn če be pršu u Kulturni dom kašen Anglež al pej Amerikanc, be tudi uan kej zastopu jn be morbet reku: Ol rajt! Zis poet Prešeren is veri najs poet: O kej!
- Videš, kašna velava! Samo mene me je žou, ke niso zapojali Deep river. Ke tu je forte lepa pesem.
- E ma tudi All over this world je bla lepa.

- Ne rečem, de ne. Meni se je dopadla tudi Eternal light, ma vselih tudi Deep river...
- Ma ne stoj zdej jeskat dlako u jajci! Jest be hvečjem reku, de be uni recitator lahko šou za kulise se preoblačet, ne pej tam pred vsemi.
- No ja, tu so majhni spodrsrljaji. Tudi tisto, ke so pojali kar tri slovenske pesmi, se mi je zdelo odveč. Ana, hvečjem dvej be blo več ku zadosti. Še zmiram je preveč tega provincializma.
- E, bo pej h leti bulše. Znaš, meni je padla u glavo ana fina ideja za drugo leto: Kej rečeš, če be za Prešernovo proslavo nardili an strip-tiz?
- Orka ščenza! Bomba! Ana lepa mula, ke se slače! Jn be svetli nanjo ses tistimi reflektorji. Zdej plavo, pole zeleno, pole rdeče, pole be mejšali kolorje. Ledje be se zmotli.
- Jn be se slačla u takti od Luna sije, ke be potiho pojau an oktet za kulisami. Še bulše, če be pojau po angleško.
- Ma be mogla bet res ana lepa mula. Mlada. Narbulše ana, ke se prpraula na veliko maturo. Z učiteljišča al pej s trgovske akademije.
- Ne be smeli nobene šule diskriminirat. Zatu be blo narbulše, če be nardili an konkurz jn tista, ke be bla zbrana, be dobila titel Miss Prešeren.
- Ja, be mogli naredet ku ano žirijo jn nutre be mogu bet prestaunik Zveze slovenskih kulturnih društev v Trsti, od gledališča, od SKGZ, KPI, PSI SSK...
- Ma sindakata ne be smeli pozabet!
- Se zna, de ne. Ke proslava more bet u redi, zatu ke morbet h leti bomo jemeli vre slovensko televizijo jn bomo lahko gledali tisti striptiz tudi doma. Ma jest mislem, de bo vselih treba napisat na plakate: Mladini pod 18. letom prepovedano.
- Tudi ne be blo slabo, če be denili pred vrata ano rdečo luč. Znaš, za ne jemet sitnosti.